

FINALMENT, NO SERÀ ENTERRAT A LA TORRE GALATEA

Dalí ha mort

Figueres ha declarat dos dies de dol pel seu fill predilecte. Dimecres al vespre serà enterrat al seu propi Teatre Museu. Salvador Dalí, efectivament, ha mort, però val a dir que el personatge genial que va ser havia mort ja feia molt temps, com a mínim de feia cinc anys, i que els seus textos surrealistes, alguns d'ells redactats en català, la seva pintura, el seu cinema, la seva obra artística, que ara les institucions es disputaran, estan sortosament condemnades a no morir mai.

Dilluns passat, cap a la una del migdia, entrava el fèretre de Dalí a la Torre Galatea de Figueres, dos metges forenses l'han embalsamat i al vespre s'hi instal·larà la capella ardent. Al cap de poc arribaven Robert Deschamps, Miguel Doménech i Antoni Pichot, *els seus*. El crític d'art Santos Torroella va ser un altre dels que primer van arribar a Torre Galatea i es mostrava satisfet de la darrera decisió de Dalí: ser enterrat al seu Teatre Museu i no al Castell de Púbol amb Gala.

Quan la capella ardent encara no s'havia obert, arribaven les primeres declaracions oficials. Jordi Pujol considera que «Catalunya, amb la mort de Dalí, perd un home molt arrelat a la seva terra»; Marià Llorca fa saber la notícia a la germana del pintor Anna Maria Dalí, fincada a Cadaqués. Els reis Joan Carles i Sofia envien telegrames de condol i homenatge per aquest «català i espanyol universal» al president de la Generalitat i a l'alcalde de

Figueres. El ministre de Cultura, Jorge Semprún, qualifica el pintor de «l'últim d'una generació de creadors». Pasqual Maragall elogia la seva qualitat «d'artista pluridisciplinar» mentre que un dels seus companys de joventut, el poeta Rafael Alberti, el qualificava «d'home genial i artista prodigiós», tot i que no vol saber res de l'estada de Dalí a l'Espanya franquista.

Marqués de Púbol i de Dalí, imitador de Napoleó, les seves extravagàncies van durar fins a l'últim moment: Dalí ha volgut que l'enterressin sota la cúpula del Teatre Museu Dalí de Figueres —indret on des de diumenge s'està construint un monument funerari que, segons sembla, el pintor no va dissenyar— i no al costat de Gala, al Castell de Púbol, com havia previst després de la mort de la seva muller.

Ha estat aquest dilluns a un quart d'onze del matí. Tot i així, fa molts anys que el Dalí genial havia esdevingut patètic. El controvertit incendi al castell de Púbol el 30 d'agost del 84, qualificat per més d'un de «fet de jutjat de guàrdia», provoca a l'artista empordanès unes cremades gravíssimes i

l'agreujament d'una malaltia que mai més no superarà.

Ha estat aquest dilluns i ha estat a Figueres per voluntat expressa de Dalí. I no per un desig burgès de morir a casa i entre els seus, sinó perquè, convençut que era l'última vegada que atreia l'atenció mundial, va voler que es concentrés l'interès del personal en la seva ciutat natal, Figueres. Els que no s'han separat d'ell en les últimes hores, a l'Hospital de Figueres, asseguren sorpresos que el protagonista de tantes follies genials seguia encara conscient. A quarts de tres dedicava «una mirada expressiva» a l'alcalde de la seva ciutat, Marià Llorca, però l'alcalde assegura que no era una mirada de comiat. Marià Llorca i l'advocat del geni, Miguel Doménech són els últims que han estat amb ell.

A les onze del matí el doctor Carles Ponseti, director de l'Hospital de Figueres, feia públic un comunicat mèdic que atribuïa la mort «del senyor Salvador Dalí» a una aturada cardíorespiratòria produïda per una insuficiència cardíaca i una pneumònia irreversible. □

ELS ESDEVENIMENTS CLAU EN LA VIDA DEL PINTOR EMPORDANÈS

¿Qui era Salvador Dalí?

L'obra artística de Salvador Dalí ha estat marcada per la seva peculiar manera de viure. En aquest article es fa un repàs d'algunes de les dades més significatives de la seva trajectòria vital.

Eduard Fornés

Sembla que ben poca cosa es pugui dir sobre qui era Salvador Dalí. Pocs homes hi ha dels quals s'hagi dit tantes coses i tan diverses i contradictòries, i fins i tot nosaltres, que no sols hem estat contemporanis d'ell, en aquest final de segle, sinó que, a més, hem viscut ben aprop d'ell i fins ens l'hem trobat i hem pogut parlar-hi, ens seguim preguntant sobre l'enigma d'un home desconcertant i complex, xerraire i profund, anàrquic i rigorós, clàssic i revolucionari, místic i blasfem, i per això mateix, elogiat i criticat, volgut i menyspreat, i en realitat ben poc conegut.

¿Qui era Salvador Dalí? Si l'home es va voler vestir d'enigma, si la seva vida de família té un trencament gairebé definitiu perquè mai van acceptar Gala, si les seves manifestacions, sobre el que per a molts de nosaltres són la nostra veritat, han estat escàndol i abdicació, en el fons íntim del seu ésser, la diferència entre ell i els surrealistes és que ell ha estat surrealista. Aquesta

característica no ha estat més que una fidelitat permanent al que per ell ha significat una idea a la qual va adherir la seva vida.

La seva obra sobrepasa els límits de la mateixa capacitat imaginativa. Pintor, dibuixant, il·lustrador i gravador, escultor, joier, actor i cineasta, dissenyador i decorador, escriptor, poeta i narrador, conferenciant i filòsof, anunciant i rei de la publicitat, coreògraf i figurinista, joglar i científic, estudiós, coneixedor de la història de l'art... i tota aquesta inesgotable creativitat dominada per una visió absoluta d'allò real, ocultant moltes vegades la seva pròpia realitat... per crear-nos la imatge del seu enigma.

Fidelitat i creativitat, els dos eixos de la vida d'un home desconcertant i que per sempre ocuparà un lloc ben definit dins la història.

Descriure uns trets biogràfics de la vida de Dalí, sense caure en un recitat purament cronològic, significa cercar un esquema global. Reconèixer la seva complexitat no és més que un punt de partida a l'hora de cercar defini-

Un home desconcertant amb un lloc a la història.